

Monesta suunnasta yhteen

Päivikki Karhula

Kirjastoluetteloita ei enää nähdä irrallisina saarekkeina, vaan jo läh-
tökohtaisesti monikäyttöisinä. Joustavuus ja muunneltavuus ovat tu-
levaisuuden avainsanoja.

Luettelot toimisivat eräänlaisena keskusvarastona, josta käsin tie-
toja voidaan siirtää ja linkittää erilaisia käyttötarpeita varten mui-
hin tietojärjestelmiin. Näihin päätelmiin johdattaa Kansalliskirjas-
ton tänä syksynä esitelmöimään kutsuma Karen Calhou, joka on
hiljattain tehnyt raportin Kongressin kirjastolle kirjastoluetteloiden
kehittämistarpeista.

Mielikuvat kirjastojen tietojärjestelmistä alkavat muiltakin osin
palautua legopalikoihin. Modulaarisuudesta ollaan etsimässä vaih-
toehtoa etenkin tiedonhaun käyttöliittymien keventämiseen. Kir-
jastojärjestelmän käyttöliittymää ei välttämättä otetakaan annettu-
na, vaan tiedonhaun osuus voidaan rakentaa päälle erikseen. Cal-
houn raportista tästä hyvänä esimerkkinä mainitaan North Caroli-
na State Universityn Endeca-sovellus.

Kirjastojen tietojärjestelmien tarjonta on viime vuosina laajentu-
nut myös tuottajien osalta. Etenkin elektronisten aineistojen ja tie-
donhaun näkökulmasta tietojärjestelmien tarjoajat ovat laajentuneet
kirjastojärjestelmien tuottajista kustantajiin ja hakukoneita kehittä-
viin yrityksiin. Open source -ohjelmistot, joita kehitellään eri puo-
lilla, täydentävät vielä osaltaan kuviota. Palapeli voidaan koota mo-
nen tuottajan osista.

Näistä erityisesti hakukoneiden kehittäjät näyttävät vahvistaneen
asemiaan. Tiedon kokoajina ja järjestäjinä ne ovat astuneet kirjas-
tojen kilpailijoiksi, mutta tarjoavat myös yhteistyön mahdollisuuksia.
Googlen Book Search, johon joukko amerikkalaisia kirjastoja
on tarjonnut digitoidut aineistonsa Googlen kautta haettaviksi, on
eräs esimerkki tästä.

Hakukoneita suosivat myös asiakkaat, joille nopea ja välitön tie-
don löytyminen ovat itsestäänselvyksiä. Jos kirjastot haluavat kil-
pailla tiedonlähteillään, sisällöt on tuotava entistä paremmin esille ja
niiden on löydettävä helposti. Calhou hahmottelee kirjastojen valtti-
kortteiksi tietokantojen linkittämisen portaaleihin tai monihakuihin,
tietovarantojen linkittämisen hakukoneille tai kirjastojen omien eri-
tyisaineistojen digitoinnin ja tehokkaamman hyödyntämisen.

Epävakaisuus on mieleen jäävä vaikutelma kehityssuunnista. Edes järjestelmien tuottajilla ei näytä olevan selkeää käsitystä siitä, mitä kiristynyt kilpailu on tuomassa mukanaan. Nopeasti uusiksi muotoutuneet markkinat tuntuvat sekoittavan pakkaa ja tuovan epävarmuustekijöitä siihen, mihin seuraavaksi olisi suunnitettava.

Kirjastoillekin tilanne on hämmentävä. Pitäisikö suuntautua välittämään aineistot suoraan hakukoneille, panostaa portaaleihin tai monihaun välineisiin vai kehittääkö kirjastojen omia tiedonhaun käyttöliittymiä keveämpään ja asiakasystävällisempään suuntaan? Siihen ei ole ehkä tuo vastausta kuin aika ja jo suuntansa valinneiden kokemukset. Nyt kudotaan lankoja monesta suunnasta yhteen.

Lähteet

Calhou Karen, The Changing Nature of the Catalog and its Integration with Other Discovery Tools. <http://www.loc.gov/catdir/calhoun-report-final.pdf>